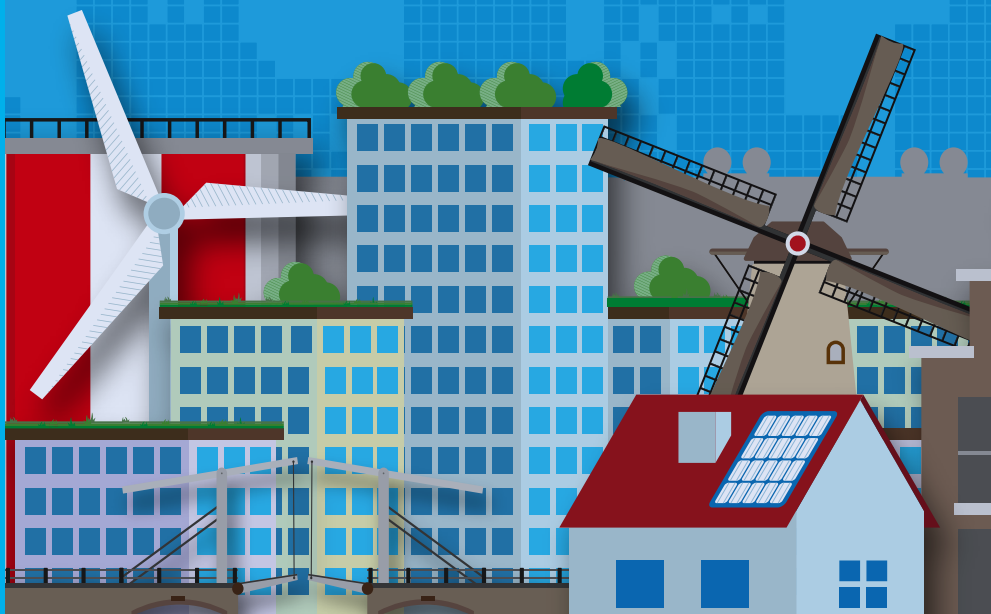

BASELINE
BASIS
OP ORDE

augustus 2018

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	3
2 THEMA'S "BASIS OP ORDE"	4
3 VOORSTEL MINIMALE AMBITIENIVEAU	5
3.1 Werkwijze	5
3.2 Baseline Digitale dienstverlening op orde	5
3.3 Baseline organisatie op orde	7
3.4 Baseline samenwerking op orde	8
3.5 Baseline Informatie op orde	8
3.6 Baseline Informatieveiligheid en privacy op orde	10
4 MONITORING VAN DE VOORTGANG	12
4.1 Doel monitor	12
4.2 Voorstel voor monitoring	12
4.3 Huidige voortgang	12
BIJLAGE 1 OVERZICHT WAT MOET, HOORT EN LOONT PER THEMA	13
BIJLAGE 2 HUIDIGE MONITORING	14

1 INLEIDING

De sectorscan digitalisering heeft uitgewezen dat de waterschappen als sector aan het begin van de digitale transformatie staan. Waterschappen hebben zowel in eigen huis als sector veel werk te verzetten. Digitalisering staat op de agenda, maar de realisatie blijft achter. Willen alle waterschappen mee kunnen, dan moet binnen twee à drie jaar minimaal de basis op orde zijn. Dit zal extra inspanningen bij veel waterschappen in huis vergen én om een steviger vorm van gezamenlijke regie vragen. Wil de sector proactief doorontwikkelen en sectorbreed toewerken naar digitale volwassenheid, dan vraagt dit om versterking van het verandervermogen, innovatief vermogen en de slagkracht van de besluitvorming en strategierealisatie.

Er werden drie aanbevelingen (sporen) voor de sector als geheel gedaan:

1. **Basis op orde**
Bepaal het minimale ambitieniveau waaraan alle waterschappen moeten voldoen om bij te blijven op het gebied van digitalisering.
2. **Samen innoveren**
Innovatieagenda's worden gedeeld en waar mogelijk afgestemd, kennis en ervaringen worden gedeeld en ontwikkelingen gesignaleerd.
3. **Organiseren**
Sectorbreed worden een baseline / actie-agenda opgesteld, worden afspraken over sturing (bestuurlijk en ambtelijk) en monitoring gemaakt, wordt het capaciteitsvraagstuk aangepakt en het verandervermogen versterkt.

De CBCF van 8 december 2017 heeft het Uitvoerend Overleg voor de sectorscan digitalisering gevraagd om een nadere uitwerking te maken voor het gewenste vervolg op de sectorscan. Daarbij is aangegeven dat de focus moet liggen bij de uitwerking van het spoor "Basis op orde". Op verzoek van het Uitvoerend Overleg heeft de Unie van Waterschappen, samen met de waterschappen en Het Waterschapshuis, dit spoor nader uitgewerkt. De secretaris-directeuren en Het Waterschapshuis zullen met een uitwerking/voorstel komen voor de sporen 'Samen innoveren' en 'Organiseren'.

In de CBCF van 23 februari 2018 is de aanbeveling uit de sectorscan gedeeld dat binnen twee à drie jaar minimaal de basis op orde moet zijn bij alle waterschappen. De basis op orde is wat minimaal nodig is om bij te kunnen blijven op het gebied van digitalisering.

Samen met de waterschappen zijn allereerst de thema's gedefinieerd waaruit de basis op orde bestaat (hoofdstuk 2). Vervolgens is per thema vastgesteld wat het minimale ambitieniveau (baseline) is waaraan alle waterschappen moeten voldoen (hoofdstuk 3).

In hoofdstuk 4 wordt een voorstel voor monitoring van het afgesproken ambitieniveau gedaan. Tot slot is de voortgang van de waterschappen in kaart gebracht om een indruk te geven in hoeverre het voorgestelde ambitieniveau realistisch is.

2 THEMA'S “BASIS OP ORDE”

In de terminologie van het Digikompas hebben waterschappen de basis op orde als ze toegankelijk zijn, alert reageren, samenwerken, transparant zijn en betrouwbaar zijn.

Een waterschap dat goed **toegankelijk** is voor burgers en bedrijven, heeft de digitale dienstverlening op orde. Alle producten en diensten van het waterschap kunnen, via een voldoende beveiligde toegang digitaal worden aangevraagd en verstrekt of verleend. Het waterschap zorgt voor goed vindbare en herbruikbare informatie, die begrijpelijk wordt gepresenteerd.

Een waterschap dat **alert reageert**, heeft de organisatie op orde. Er wordt van buiten naar binnen gewerkt, informatie en kennis gedeeld en geïnnoveerd. Er is voldoende gekwalificeerd personeel, er is sprake van een lerende organisatie en de resultaten van monitors worden gebruikt om verder te verbeteren.

Een waterschap dat **samenwerkt** met andere waterschappen en ketenpartners gebruikt de met elkaar overeengekomen architectuur en standaarden. Met de komst van de Omgevingswet is samenwerking binnen het fysieke domein zo dadelijk onontkoombaar. Ook binnen het waterschap is afstemming cruciaal; zo kunnen de werkprocessen en de digitalisering elkaar versterken. Alleen dan vindt er daadwerkelijk een digitale transformatie plaats.

Een waterschap dat **transparant** is, heeft de informatie op orde. Informatie die al binnen de overheid bekend is, wordt door het waterschap hergebruikt in plaats van opnieuw uitgevraagd. Informatie van het waterschap zelf wordt actief als open data beschikbaar gesteld voor hergebruik door derden. De door het waterschap verstrekte informatie is kwalitatief op orde en het waterschap zorgt ervoor dat informatie duurzaam is ontsloten op een gestandaardiseerde manier.

Een waterschap dat **betrouwbaar** is, heeft de informatie-beveiliging op orde en de privacy is geborgd. Waar nodig beschikken burgers en bedrijven over een beveiligde toegang tot de digitale producten en diensten van het waterschap.

De “basis op orde” valt zodoende in de volgende thema's uiteen:

1. [Digitale dienstverlening op orde](#)
2. [Organisatie op orde](#)
3. [Samenwerking op orde](#)
4. [Informatie op orde](#)
5. [Informatiebeveiliging en privacy op orde](#)

Deze onderverdeling is in de vorm van een mededeling aan de Werkgroep Middelen van 9 februari en de CBCF van 23 februari 2018 gepresenteerd. Zoals afgesproken, is deze indeling nader met de waterschappen afgestemd. Dit heeft tot één wijziging geleid: het oorspronkelijke thema “Gegevenshuishouding / data op orde” is gewijzigd in “Informatie op orde”.

3 VOORSTEL MINIMALE AMBITIENIVEAU

3.1 WERKWIJZE

Na vaststelling van de thema's waaruit de basis op orde bestaat, is per thema aangegeven wat moet, wat hoort en wat loont volgens de nadere detaillering van het Digikompas. In bijlage 1 staat dit overzichtelijk weergegeven.

Alles "wat moet" betreft huidige of aanstaande wet- en regelgeving en behoort zodoende tot de baseline voor de basis op orde. Op twee onderdelen is hier vanaf geweken:

- [Standard Business Reporting \(SBR\)](#)

SBR is een methode voor het samenstellen en aanleveren van financiële gegevens aan overheidsinstellingen (waaronder de Belastingdienst) en banken. Zodoende is SBR een voorziening ten behoeve van de interne bedrijfsvoering van het waterschap en geen voorziening in het kader van de digitale dienstverlening aan burgers en bedrijven. SBR is dan ook niet in de baseline opgenomen.

- [Handreiking Bescherming persoonsgegevens voor waterschappen en melden datalekken](#)

Dit is meegenomen onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) die op 25 mei 2018 in werking is getreden.

Alles "wat hoort" en "wat loont" zijn afspraken die de waterschappen met andere overheden of met elkaar hebben gemaakt zonder dat daar wet- en regelgeving aan ten grondslag ligt. In principe behoren deze onderdelen niet tot de baseline voor de basis op orde. In overleg met Het Waterschapshuis en vertegenwoordigers uit de betreffende themagroepen van de Unie van Waterschappen is echter na een gedegen afweging besloten om de volgende onderdelen toch in de baseline op te nemen:

- [Digitale producten / diensten achter DigiD \(burgers\) en eHerkenning \(bedrijven\)](#)
- [MijnOverheid Berichtenbox](#)
- [Zaakgericht werken](#)
- [Producten / diensten vindbaar op \[overheid.nl\]\(#\) en \[ondernemersplein.nl\]\(#\)](#)
- [Samenwerkende Catalogi \(SC\)](#)
- [Uniforme Productnamen Lijst \(UPL\)](#)
- [WILMA](#)
- [DAMO Watersysteem en DAMO Keringen](#)
- [Waterveiligheidsporaal](#)
- [Ontsluiten veelgevraagde openbare data](#)
- [Toepassingsprofiel Metadatering Lokale Overheden \(TMLO\)](#)
- [eDepotvoorziening](#)

In de volgende paragrafen wordt steeds kort beargumenteerd waarom deze onderdelen aan de baseline zijn toegevoegd zonder dat er wet- en regelgeving aan ten grondslag ligt. Voor deze afspraken geldt het "pas toe of leg uit" principe als een waterschap er op een andere manier invulling aan heeft gegeven dan zoals beschreven in de paragrafen 3.2 t/m 3.6.

Sommige onderdelen uit het Digikompas blijken onder verschillende thema's ingedeeld te kunnen worden. Na overleg met Het Waterschapshuis en vertegenwoordigers uit de betreffende themagroepen van de Unie van Waterschappen is besloten om op de volgende onderdelen van de indeling van de nadere detaillering van het Digikompas af te wijken:

- [DigiD / eHerkenning / eID en eIDAS](#)

Deze voorzieningen staan in de nadere detaillering van het Digikompas onder het thema informatieveiligheid. Besloten is ze op te nemen bij de baseline voor het thema Digitale dienstverlening op orde.

- [Standaarden](#)

De genoemde standaarden bij het thema Samenwerken uit de nadere detaillering van het Digikompas zijn verdeeld over het thema Digitale dienstverlening op orde (toegankelijkheidsstandaard), het thema Informatie op orde (Aquostandaard) en het thema Informatieveiligheid en privacy op orde (informatieveiligheidsstandaarden).

3.2 BASELINE DIGITALE DIENSTVERLENING OP ORDE

Mede op basis van de Roadmap Digitale Dienstverlening Waterschappen, die is ontwikkeld door de Themagroep Digitale Dienstverlening van de Unie van Waterschappen en vastgesteld in de CBCF van 8 december 2017, zijn de volgende eisen geformuleerd waaraan de waterschappen minimaal moeten voldoen om hun digitale dienstverlening op orde te hebben:

1. Medio 2018 kunnen alle producten en diensten van het waterschap digitaal worden aangevraagd.

In 2018 zal de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer in werking treden. Deze wet wijzigt afdeling 2.3 van de Algemene wet bestuursrecht, waarbij wordt geregeld dat bestuursorganen burgers en ondernemers een digitaal kanaal aanbieden voor alle producten en diensten die ook schriftelijk kunnen worden aangevraagd.

2. Alle door het waterschap geleverde producten en diensten aan burgers en bedrijven zijn vindbaar, zowel via de eigen site als via het overheidsportaal.

De waterschappen zijn verplicht om minimaal de diensten die onder de Dienstenwet vallen via het Ondernemersplein te tonen. Daarnaast horen de waterschappen hun overige producten en diensten voor bedrijven vindbaar te maken op het Ondernemersplein en alle producten en diensten voor burgers op het portaal overheid.nl. In eerdere landelijke programma's zoals het NUP en Digitaal 2017 is afgesproken dat alle overheden hiervoor gebruik maken van de standaard Samenwerkende Catalogi en van de Uniforme Productenlijst (UPL) voor de naamgeving van hun producten en diensten.

3. Vanaf 1 juli 2019 worden alle toegelaten en erkende identificatiemiddelen geaccepteerd, zodat burgers en bedrijven beveiligde toegang tot de digitale dienstverlening van het waterschap hebben.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) bereidt momenteel de Wet digitale overheid (voorheen: Wet generieke digitale infrastructuur) voor. Naast het verplicht stellen van standaarden voor elektronisch verkeer, heeft dit wetsvoorstel als doel burgers elektronische identificatiemiddelen (eID) te bieden met een hogere mate van betrouwbaarheid dan het huidige DigiD. Deze identificatiemiddelen geven publieke dienstverleners meer zekerheid over iemands identiteit.

De wet regelt dat publieke dienstverleners verplicht zijn om identificatiemiddelen van het betrouwbaarheidsniveau 'substantieel' of 'hoog' te gebruiken om toegang te geven tot hun online diensten waarbij, gelet op de aard ervan, deze betrouwbaarheidsniveaus in de rede liggen. Hiertoe moeten de waterschappen:

- [betrouwbaarheidsniveaus van hun digitale producten en diensten vaststellen](#);
- [aansluiten op de routeringsvoorziening en/of ontsluitende diensten](#);
- [de audit inrichten](#).

Naar verwachting treedt de Wet digitale overheid op 1 juli 2019¹ in werking. Bij inwerkingtreding zullen in ieder geval de middelen DigiD en eHerkenning worden erkend en toegelaten. In een recente kamerbrief staat dat andere private middelen vanaf het eerste kwartaal van 2019 worden toegelaten/erkend.

¹ Dit is conform de nieuwe planning voor de Wet digitale overheid die recent door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is gecommuniceerd.

4. Uiterlijk 29 september 2018 wordt aan de eIDAS verordening voldaan, zodat burgers en bedrijven uit alle Europese lidstaten met hun eigen nationale inlogmiddel beveiligde toegang hebben tot de digitale dienstverlening van het waterschap.

Europese burgers en bedrijven moeten vanaf september 2018 bij alle Nederlandse organisaties in de publieke sector kunnen inloggen met hun eigen nationale inlogmiddel. Dat is vastgelegd in het Europese overheidsbesluit voor elektronische identificatie en elektronische vertrouwensdiensten (eIDAS). Hiermee wordt het makkelijker en veiliger om binnen Europa online zaken te regelen.

In Nederland voldoen organisaties met een aansluiting op een makelaar van eHerkenning | Idensys aan de verplichting om EU burgers en bedrijven online toegang te verlenen.

5. De websites en mobiele applicaties van het waterschap voldoen aan de Europese toegankelijkheidsstandaard

De websites en mobiele applicaties van de overheid dienen toegankelijk te zijn voor alle burgers. De Europese toegankelijkheidsstandaard EN 301 549 zorgt voor het toegankelijk maken van ICT-producten en -diensten voor mensen met een functiebeperking, bijvoorbeeld blinden en slechtzienden. Sinds 2008 staat de toegankelijkheidsstandaard, toen nog Webrichtlijnen genaamd, in Nederland op de pas-toe-of-leg-uit lijst van het Forum Standaardisatie. Europese ontwikkelingen zorgen voor een wettelijke verplichting voor het gebruik van de toegankelijkheidsstandaard: uiterlijk op 23 september 2018 zal de Europese richtlijn moeten zijn omgezet in nationale wetgeving. Omdat de Wet digitale overheid pas op 1 juli 2019 in werking zal treden, heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid voorbereid dat op 1 juli 2018 in werking treedt. Vanaf dat moment gelden de volgende termijnen voor de toepassing van de toegankelijkheidsstandaard:

- [23 september 2019: nieuwe externe en interne websites moeten voldoen](#);
- [23 september 2020: oudere externe en \(herziene\) interne websites moeten voldoen](#);
- [23 juni 2021: alle mobiele applicaties van \(semi-\)overheid moeten voldoen](#).

6. eFacturering is uiterlijk 18 april 2019 bij het waterschap geïmplementeerd.

Het ontvangen en verwerken van elektronische facturen wordt voor overheden vanaf 18 april 2019 op grond van een

EU-richtlijn verplicht². De richtlijn wordt in ons land verankerd in de Aanbestedingswet. De regelgeving verplicht niet om elektronische facturen te kunnen verzenden.

Een waterschap heeft eFactureren geïmplementeerd als de volgende stappen zijn doorlopen:

- [starten van een project eFactureren \(samenwerking tussen ICT, inkoop en financiën\)](#);
- [eFactureren opnemen in de inkoopvoorwaarden \(inkoop\)](#);
- [eFacturen ontvangen en verwerken \(procesverandering financiën\)](#);
- [keuze softwareleverancier maken \(ICT\)](#).

7. Kennisgevingen en bekendmakingen van het waterschap worden uiterlijk 1 januari 2019 digitaal toegankelijk gemaakt via het product Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties (DROP).

Overheden publiceren hun kennisgevingen en bekendmakingen, afhankelijk van het bestuursorgaan en de doelgroep, in de Staatscourant, het gemeenteblad, provinciaal blad, waterschapsblad of blad van een gemeenschappelijke regeling. Om kennisgevingen en bekendmakingen van de overheid voor burgers en bedrijven op een centrale plek digitaal toegankelijk te maken, wordt de Bekendmakingswet gewijzigd. Vanaf 1 januari 2019 zijn de waterschappen verplicht om het product Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties (DROP) te gebruiken voor het bekendmaken en consolideren van hun regelgeving en het publiceren van kennisgevingen over bijvoorbeeld vergunningen. Het Kennis- en Exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties (KOOP) van het ministerie van BZK ondersteunt organisaties bij de overgang naar DROP. Deze ondersteuning stopt per 1 juni 2018.

8. Belastingaanslagen en andere brieven worden door het waterschap digitaal aan bedrijven verzonden via de Berichtenbox voor bedrijven en aan burgers verzonden via MijnOverheid Berichtenbox.

In het kader van de Dienstenwet maken de waterschappen al sinds 2009 gebruik van de Berichtenbox voor bedrijven. Er is geen wettelijke verplichting tot aansluiting op MijnOverheid Berichtenbox. Desalniettemin wordt deze berichtenbox voor burgers intussen door diverse overheden, waaronder de Belastingdienst, gebruikt. Hierdoor is MijnOverheid Berichtenbox geworden tot een door de samenleving geaccepteerd, goed beveiligd digitaal kanaal waar de burger inzage heeft in al zijn correspondentie met de overheid.

² In de Werkgroep Middelen van 18 april is meegedeeld dat de staatssecretaris van BZK de waterschappen op korte termijn wil oproepen te bezien of deze verplichting al eind 2018 kan zijn geïmplementeerd. Hiervan heeft de Werkgroep Middelen kennis genomen, maar het vormde geen reden tot aanpassing van deze eis.

9. Het waterschap werkt zaakgericht op basis van een centraal vastgestelde Zaaktypecatalogus.

Zaakgericht werken houdt in dat alle informatie over de behandeling van een bepaalde zaak aan diezelfde zaak gekoppeld wordt en voor alle betrokkenen toegankelijk is. Dit zorgt voor transparantie en een efficiënte samenwerking aan zo'n zaak.

Er is een directe relatie tussen dienstverlening en zaakgericht werken: elke geleverde product en dienst komt intern met een zaak tot stand. Door zaakgericht te werken kun je als waterschap de kwaliteit en doorlooptijd van processen beter bewaken. Hierdoor kunnen burgers en bedrijven de afhandeling van zaken eenvoudiger en beter volgen (bijvoorbeeld via MijnOverheid). Zo wordt niet alleen de efficiëntie, maar ook de dienstverlening van het waterschap verder verbeterd. Zaakgericht werken gaat ook een rol spelen bij de Omgevingswet die op 1 januari 2021 in werking treedt. In deze visie werken de overheden in de keten samen aan dezelfde zaak (bijvoorbeeld een vergunningaanvraag). Om dit mogelijk te maken komen er overheidsbreed afspraken over uniforme namen, fasering en indeling van zaakdossiers van diensten die door de Omgevingswet worden geraakt (de zaaktypecatalogus). Om in deze keten zaakgericht te kunnen werken, zal ieder waterschap dit zelf ook moeten kunnen.

3.3 BASELINE ORGANISATIE OP ORDE

Bij dit onderdeel van het Digikompass horen geen landelijke programma's, wetgeving of andere kaders voor digitalisering. De sectorscan vat dit onderdeel ook niet onder de basis op orde, maar onder de aanbevelingen voor samen innoveren en organiseren. Aanvankelijk was het voorstel dan ook om dit thema niet in de baseline te verwerken. Tijdens discussies over de governance rondom de digitale transformatie kwam één randvoorwaarde echter steeds terug:

10. De rol van verbindende schakel tussen de primaire processen en ICT is binnen het waterschap belegd bij een medewerker.

Ieder waterschap zou de rol moeten hebben belegd van een verbindende schakel tussen de ICT en de primaire processen van het waterschap. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een Chief Information Officer (CIO).

Een verbindende schakel tussen de primaire processen en ICT kijkt wat er de komende jaren op ons afkomt, binnen en buiten de waterschapswereld, vertaalt dat naar strategie en de koers van het waterschap en zorgt er vervolgens voor dat men zich

koersvast gedraagt. Deze rol is onmisbaar voor het slagen van de digitale transformatie van de waterschappen. Ook de Unie van Waterschappen en Het Waterschapshuis voorzien in hun voorstellen voor aanpassing van de governance rondom digitalisering een rol voor de verbindende schakels binnen de waterschappen.

3.4 BASELINE SAMENWERKING OP ORDE

11. De Waterschaps Informatie & Logisch Model Architectuur (WILMA) wordt door het waterschap gebruikt voor de inrichting van de informatiehuishouding.

WILMA is een dochter van de Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA), het gemeenschappelijke architectuurkader van de Nederlandse overheden. NORA en WILMA bevatten kaders en afspraken voor het inrichten van de informatiehuishouding van de Nederlandse overheid respectievelijk de waterschappen. Het realiseren van voorzieningen binnen deze kaders en afspraken zorgt er voor dat ze goed samenwerken met andere voorzieningen en dat optimaal hergebruik gemaakt wordt van bestaande oplossingen. Dit maakt samenwerking tussen waterschappen, met ketenpartners en aansluiting op landelijke voorzieningen mogelijk.

12. Uiterlijk 1 januari 2021 is het waterschap in staat via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) vergunningaanvragen en meldingen te ontvangen en uiterlijk 1 januari 2023 stelt het waterschap via het DSO de regelgeving beschikbaar.

In 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Alle digitale informatie is dan op één plek te vinden: in het nieuwe Omgevingsloket. Via dit loket kunnen initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel zien wat mag in de fysieke leefomgeving. Heel veel partijen werken samen om het loket en het digitale stelsel erachter te ontwikkelen. Voordat de Omgevingswet in werking treedt, zullen alle overheden, waaronder de waterschappen, de lokale voorzieningen en systemen op het digitale stelsel moeten aansluiten.

Vanaf 1 januari 2021 moeten de waterschappen via het DSO vergunningaanvragen en meldingen kunnen ontvangen. Voor het beschikbaar stellen van de regelgeving (toepasbare regels en waterschapsverordening) via het DSO geldt een overgangstermijn; dit wordt vanaf 1 januari 2023 wettelijk verplicht.

Interbestuurlijk wordt momenteel aan een roadmap gewerkt waarin de stappen staan die iedereen moet zetten om de genoemde termijnen te halen. E.e.a. zal door het Projectleidersoverleg Implementatie Omgevingswet (PIO) van de Unie van Waterschappen worden omgezet in een concrete planning.

3.5 BASELINE INFORMATIE OP ORDE

In overleg met onder andere de Subwerkgroep geo-informatie en Diwanet van de Unie van Waterschappen en het programma Datastromen bij Het Waterschapshuis zijn de volgende eisen geformuleerd waaraan de waterschappen minimaal moeten voldoen om hun informatie op orde te hebben:

13. De kernregistraties van het waterschap zijn uniform van opzet en bevatten betrouwbare en actuele gegevens die nodig zijn voor het uitvoeren van de primaire waterschapstaken.

Voor het uitvoeren van de primaire waterschapstaken zijn betrouwbare en actuele gegevens nodig over de fysieke objecten die waterschappen gebruiken en beheren. Deze gegevens worden bijgehouden in eigen kernregistraties.

De waterschappen hebben met elkaar afgesproken om onder de naam DAMO³ (Data Afspraken Modelmatig Ondersteunt) voor alle primaire bedrijfsfuncties samen vast te leggen hoe zo'n kernregistratie eruit moet zien. Door samen af te spreken welke gegevens digitaal worden vastgelegd, wordt het mogelijk om efficiënt bedrijfsprocessen te ondersteunen en eenduidig gegevens uit te wisselen met de ketenpartners.

De Omgevingswet vereist straks dat de gegevens in de kernregistraties van de waterschappen volledig en actueel zijn. Iedereen die iets in de fysieke leefomgeving wil ondernemen, kan kaarten raadplegen voor de actuele regelgeving en geldende beperkingen. Het volstaat dan niet om als waterschap bijvoorbeeld eens in de drie jaar een nieuwe legger te maken en te publiceren.

14. Het waterschap wisselt gegevens op uniforme, gestandaardiseerde wijze uit met externe partijen.

Gegevens die de waterschappen wettelijk verplicht zijn te verstrekken aan externe partijen, komen voort uit zowel Europese als nationale regelgeving:

³ In deze baseline wordt met DAMO bedoeld op de afspraken die waterschappen maken over welke gegevens (met de tussenliggende verbanden) worden opgeslagen. Dit wordt ook wel DAMO Logisch genoemd. Afsgesproken is dat alle waterschappen zich hieraan houden. Daarnaast levert Het Waterschapshuis onder de naam DAMO Fysiek en Koppelvlak aan de waterschappen de mogelijkheid om een database te maken, waarmee de gegevens conform de afspraken opgeslagen en uitgewisseld worden. Niet alle waterschappen maken hier gebruik van bijvoorbeeld omdat men een eigen registratie heeft ingericht. Omdat alle waterschappen zich houden aan de logische DAMO afspraken is het toch mogelijk om als één sector c.q. overheid naar buiten te treden.

- **INSPIRE**

De Europese kaderrichtlijn INSPIRE verplicht de Europese lidstaten sinds 2011 om geo-informatie te harmoniseren en openbaar te maken.

- **Kaderrichtlijn Water**

De Kaderrichtlijn Water is opgesteld om de waterkwaliteit in Europa te verbeteren. Via het Waterkwaliteitsportaal van het Informatiehuis Water verstrekken de waterschappen de data die nodig zijn om aan hun rapportageverplichting te voldoen.

- **Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)**

De BGT is de gestandaardiseerde digitale kaart van Nederland waarop gebouwen, wegen, waterlopen, terreinen en spoorlijnen eenduidig zijn vastgelegd. De waterschappen zijn sinds 1 juli 2017 verantwoordelijk voor het volledig en actueel houden van hun gegevens in de BGT.

- **Basisregistratie Ondergrond (BRO)**

De BRO maakt het mogelijk om bodem- en ondergrondgegevens bij een landelijke voorziening op te vragen en aan te leveren. Op 1 januari 2018 is de eerste tranche van de Wet BRO in werking getreden en betreft de registratieobjecten geotechnische sondering, bodemkundig boormonsterbeschrijving (onderdeel van booronderzoek) en grondwatermonitoringput. Deze gegevens moeten de waterschappen aanleveren via het Bronhoudersportaal BRO.

- **WI(B)ON**

De Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION) verplicht de waterschappen sinds 1 oktober 2008 om bij elke 'mechanische grondroering' een graafmelding te doen bij het Kadaster. De Wet informatie-uitwisseling boven- en ondergrondse netten en netwerken (WIBON) vervangt de in 2008 ingevoerde WION. De wet treedt naar verwachting begin 2018 in werking.

Wettelijk BeoordelingsInstrumentarium (WBI) en zorgplicht

De Waterwet schrijft voor dat de beheerders van primaire waterkeringen tenminste eens in de twaalf jaar moeten beoordelen of hun keringen aan de wettelijke veiligheidseisen voldoen. De manier waarop deze beoordeling moet worden uitgevoerd, wordt vastgelegd in een wettelijk instrumentarium. Het Waterveiligheidsportaal van het Informatiehuis Water ondersteunt de waterschappen bij hun beoordeling.

In de praktijk worden voor bovenstaande wettelijk verplichte datasets verschillende eisen aan de gegevenskwaliteit gesteld. Hierin proberen het Informatiehuis Water en de Unie van Waterschappen verandering te brengen, zodat de door de waterschappen aangeleverde gegevens voortaan in alle rapportages en portalen kunnen worden gebruikt.

Naast wettelijke verplichtingen is het gebruikelijk dat overheidsorganisaties datasets actief als open data aan de samenleving beschikbaar stellen. Het ministerie van Binnen-

landse Zaken en Koninkrijksrelaties bereidt momenteel een Wet open overheid voor met als doel het actief publiceren van open data in een machine-leesbaar formaat. Welke data er precies aangeleverd moeten worden, wordt vooralsnog aan de overheden zelf overgelaten. Daarnaast werkt hetzelfde ministerie aan de Omgevingswet. In het kader van de Omgevingswet is de verwachting dat de waterschappen data moeten aanleveren voor de ontwikkeling van zogenaamde informatieproducten die nodig zijn om het Digitale Stelsel van de juiste, actuele informatie te voorzien,

Door de gegevens van de waterschappen te uniformeren, te bundelen en vindbaar te maken, wordt het voor externe partijen eenvoudiger om deze informatie te gebruiken. De Centrale Distributie Laag (CDL) voorziet hierin. De CDL is een centrale voorziening van de waterschappen die de gegevens op basis van DAMO ophaalt bij de waterschappen, samenvoegt en de landsdekkende gegevens vervolgens aanbiedt aan Publieke Dienstverlening op de Kaart (PDOK) en andere portalen of externe gebruikers.

De Aquo-standaard maakt het mogelijk om op een uniforme manier gegevens uit te wisselen tussen waterbeheerders, maar ook tussen derden die betrokken zijn bij het waterbeheer of anderen die open data uit de watersector willen hergebruiken. De Aquo-standaard geeft standaarddefinities en modellen, zoals ook het nieuwe Informatiemodel Water met betrekking tot meetgegevens (IMWA Metingen). De standaard wordt beheerd door het Informatiehuis Water en staat op de zogenaamde pas-toe-of-leg-uit lijst van het Forum Standaardisatie.

15. Gegevens uit de basisregistraties worden in de processen van het waterschap gebruikt.

Voor de interne processen worden gegevens over personen, bedrijven, adressen en gebouwen, percelen, topografie, WOZ-waarde, voertuigen, inkomen en ondergrond niet meer door de waterschappen zelf uitgevraagd en opgeslagen, maar afgenomen uit de betreffende basisregistraties. Nederland kent in totaal elf basisregistraties waarvoor deze wettelijke verplichting op dit moment geldt.

Voor het afnemen van de gegevens uit de basisregistratie Waardering Onroerende Zaken (WOZ) gaat er binnenkort iets veranderen. De waterschappen gebruiken deze gegevens voor het opleggen van de watersysteemheffing en ontvangen deze gegevens nu meestal nog via Stuf-WOZ bestanden van de gemeenten. Een jaar nadat de laatste gemeente op de Landelijke Voorziening WOZ is aangesloten, moeten de waterschappen en/of hun belastingsamenwerkingen deze gegevens voortaan uit de Landelijke Voorziening afnemen. Dit is naar verwachting medio 2019.

16. Er is een terugmeldproces bij het waterschap ingericht voor het doen en afhandelen van geconstateerde mogelijke onjuistheden in data.

Wanneer er een onjuistheid in gegevens uit een basisregistratie wordt geconstateerd, zijn waterschappen wettelijk verplicht dit terug te melden richting de bronhouder. Als bronhouder van de BGT en BRO ontvangen waterschappen zelf ook terugmeldingen van gebruikers over mogelijke onjuistheden in hun data, waarop ze binnen een bepaalde termijn moeten reageren.

Voor het doen en afhandelen van terugmeldingen, zullen de waterschappen een terugmeldproces moeten inrichten. Het terugmeldproces hoeft zich niet tot de basisregistraties te beperken. Ook voor andere terugmeldingen, bijvoorbeeld in de toekomst vanuit de CDL, kunnen via hetzelfde proces worden afgehandeld. Door terugmeldingen van gebruikers af te handelen, kunnen de waterschappen de kwaliteit van hun informatie aanzienlijk verbeteren.

17. De (digitale) informatie van de waterschappen is duurzaam toegankelijk.

Duurzaam toegankelijk houdt in dat de informatie van de waterschappen vindbaar, beschikbaar, interpreteerbaar, authentiek en volledig is. Dit is van groot belang voor verantwoording, bedrijfsvoering en dienstverlening. Deze informatie is nu van belang maar kan dat ook over 10 of 100 jaar nog zijn. Om digitale informatie in de tijd te bewaren en te ontsluiten, zullen de waterschappen hun informatie op orde moeten brengen, duurzaam bewaren en toegankelijk houden.

Hiervoor moeten de waterschappen:

- aansluiten op een e-depotvoorziening of gelijkwaardig alternatief hiervoor;
- een zaaktypecatalogus en een nieuwe selectielijst ontwikkelen en gebruiken;
- daadwerkelijk vernietigen van informatie die daarvoor in aanmerking komt;
- een Strategisch Informatieoverleg (SIO) inrichten, centraal op koepelniveau en decentraal bij de individuele waterschappen;
- het Kwaliteitssysteem Informatiebeheer Decentrale Overheden (KIDO) implementeren;
- de metadatastandaard TMLO (Toepassingsprofiel Metadata Lokale Overheden) implementeren.

Met deze landelijke afspraken geven de waterschappen invulling aan de Archiefwet. In de CBCF van 8 december 2017 is reeds ingestemd met het Actieplan digitale archieven op orde waterschappen, waarin deze acties zijn verwerkt.

3.6 BASELINE INFORMATIE-VEILIGHEID EN PRIVACY OP ORDE

In overleg met onder andere het programma Informatie-veiligheid en het programma Privacy bij Het Waterschapshuis en de van daaruit georganiseerde overleggen met de Coördinatoren Informatie-veiligheid Waterschappen (CIW) en Coördinatoren Privacy Waterschappen (CPW), zijn de volgende eisen geformuleerd waaraan de waterschappen minimaal moeten voldoen om hun informatie-veiligheid en privacy op orde te hebben:

18. Uiterlijk 1 januari 2019 heeft het waterschap de Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen (BIWA) of de opvolger hiervan geïmplementeerd en uiterlijk 1 januari 2020 worden aanvullende maatregelen getroffen op basis van risicoanalyses.

In 2014 heeft de CBCF het streven vastgesteld dat de waterschappen de Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen (BIWA) hebben geïmplementeerd en op basis van risicoanalyses waar nodig aanvullende maatregelen treffen (volwassenheidsniveau 4).

Uit de recente BIWA audit is naar voren gekomen dat deze doelstelling nog maar zeer beperkt wordt gehaald. De meeste waterschappen zijn nog bezig met de implementatie van de BIWA. In overleg met de waterschappen wordt zodoende voor volwassenheidsniveau 3 (alle relevante maatregelen BIWA zijn getroffen en de implementatie ervan wordt gecontroleerd) 1 januari 2019 als streefdatum voorgesteld en voor volwassenheidsniveau 4 1 januari 2020.

Concreet betekent het implementeren van de BIWA dat ieder waterschap informatie-veiligingsbeleid heeft opgesteld, uitvoert en waar nodig bijstelt met aandacht voor:

- de interne organisatie
- beheer van bedrijfsmiddelen
- personele beveiliging
- fysieke beveiliging en beveiliging van de omgeving
- beheer van communicatie- en bedieningsprocessen
- toegangsbeveiliging
- verwerving, ontwikkeling en onderhoud van informatiesystemen
- bedrijfscontinuïteitsbeheer
- naleving

Het informatiebeveiligingsbeleid heeft nadrukkelijk niet alleen betrekking op de kantoorautomatisering maar ook op de procesautomatisering. Procesautomatisering betreft de geautomatiseerde besturing en monitoring van gemalen, rioolwaterzuiveringsinrichtingen, sluizen, stuwen en bruggen.

Op dit moment wordt er overheidsbreed aan een Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) gewerkt die alle afzonderlijke baselines binnen de overheid gaat vervangen. Via het programma Informatieveiligheid van Het Waterschapshuis werken de waterschappen actief aan de totstandkoming van de BIO mee. De planning is dat de BIO in het laatste kwartaal van 2018 bestuurlijk wordt vastgesteld, waarna deze de BIWA zal vervangen.

19. Het waterschap heeft uiterlijk in december 2018 de wettelijk verplichte informatieveiligheidsstandaarden geïmplementeerd.

De standaard Digikoppeling en de informatieveiligheidsstandaarden DNSSEC, TLS 1.2, DKIM, SPF en HTTPS staan op dit moment nog op de zogenaamde pas-toe-of-leg-uit lijst van het Forum Standaardisatie. Ze gaan echter onderdeel uitmaken van de Wet digitale overheid, waarbij het betreffende wetsartikel eerder in werking zal treden dan de rest van de wet, namelijk op het moment van publicatie van de Wet digitale overheid in het Staatsblad (voorzien in december 2018).

20. Uiterlijk 25 mei 2018 voldoet het waterschap aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Na 25 mei worden de genomen maatregelen door het waterschap geëvalueerd en indien nodig geactualiseerd.

Op 25 mei 2018 is de nieuwe Europese privacywetgeving, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), in werking getreden. De AVG vervangt de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) en zorgt ervoor dat in alle EU lidstaten dezelfde privacyregels gelden.

Met de komst van de AVG zullen de waterschappen continu in staat moeten zijn om aan te tonen dat zij zich actief inzetten voor de bescherming van persoonsgegevens. Om concreet invulling aan deze verplichting te geven, zal ieder waterschap op zo'n kort mogelijke termijn in ieder geval de volgende maatregelen moeten treffen:

- [het aanstellen van een functionaris voor de gegevensbescherming en het aanmelden van deze functionaris bij de Autoriteit Persoonsgegevens;](#)
- [het bijhouden van een register van verwerkingsactiviteiten;](#)
- [het uitvoeren van een risicoanalyse \(gegevensbeschermingseffectbeoordeling\) voorafgaand aan risicovolle verwerkingsactiviteiten;](#)
- [het afsluiten van verwerkersovereenkomsten.](#)

Daarnaast zullen de waterschappen ook andere maatregelen moeten treffen zoals het waarborgen van de rechten van betrokkenen, het opstellen van een datalek protocol en privacy beleid, het plaatsen van een privacy statement op de website, het treffen van passende beveiligingsmaatregelen en het toepassen van "privacy by default" en "privacy by design".

4 MONITORING VAN DE VOORTGANG

4.1 DOEL MONITOR

Voorgesteld wordt om de voortgang van de waterschappen ten aanzien van het minimale ambitieniveau actief te monitoren. Enerzijds kunnen de waterschappen met deze resultaten aan de buitenwereld laten zien in hoeverre ze hun basis op orde hebben. De jaarlijkse uitvraag via Waterschapsspiegel van de Unie van Waterschappen is hier bij uitstek geschikt voor.

Anderzijds willen de waterschappen ook graag van elkaar weten waar ze staan, zodat kennis en ervaring kunnen worden uitgewisseld en de behoefte aan ondersteuning goed kan worden vastgesteld. Voor dit doel is het beter om de voortgang frequenter te monitoren en bespreken in reeds bestaande en genoemde themagroepen en andere ambtelijke overleggen van de Unie van Waterschappen en Het Waterschapshuis.

Door de voortgang ook regelmatig in bestuurlijke overleggen als het Bestuurlijk Kernteam Informatie (BKI) en de CBCF te bespreken, blijven de bestuurlijk gemaakte afspraken bij iedereen leven en kunnen eventueel aanvullende maatregelen worden getroffen om ervoor te zorgen dat alle waterschappen binnen twee a drie jaar hun basis op orde hebben.

4.2 VOORSTEL VOOR MONITORING

De voortgang van verschillende onderdelen van de basis op orde wordt momenteel al door diverse partijen gemonitord (zie bijlage 2). De Unie van Waterschappen en Het Waterschapshuis zullen op basis van deze informatie een totaalbeeld opstellen om alle genoemde partijen over de voortgang van de waterschappen te informeren. Daar waar voortgangsinformatie nog ontbreekt, zal samen met de waterschappen een uitvraag worden opgezet.

Daarnaast zullen er vragen over de baseline Basis op orde worden opgenomen in de jaarlijkse uitvraag voor Waterschapsspiegel van de Unie van Waterschappen.

4.3 HUIDIGE VOORTGANG

Om een indruk te krijgen in hoeverre het voorgestelde ambitieniveau realistisch is, is de voortgang van de waterschappen in kaart gebracht daar waar monitoring gegevens beschikbaar waren. Het resultaat is samengevat in bijlage 3.

BIJLAGE 1 OVERZICHT WAT MOET, HOORT EN LOONT PER THEMA

Basis op orde	Digikompas: wat moet	Digikompas: wat hoort	Digikompas: wat loont
Toegankelijk: Digitale dienstverlening op orde	<ul style="list-style-type: none"> • Alle producten en diensten digitaal • Toegankelijkheidsstandaard ETSI EN 301 549 • eFactureren • Standard Business Reporting (SBR) 	<ul style="list-style-type: none"> • Digitale producten / diensten achter DigiD (burgers) en eHerkenning (bedrijven) • Servicenormen • Usability tests • MijnOverheid Berichtenbox • Zaakgericht werken • Vindbaar op overheid.nl • Vindbaar op ondernemersplein.nl • Samenwerkende Catalogi (SC) • Internet Protocol versie 6 	<ul style="list-style-type: none"> • Usability tests en audits • MijnOverheid Lopende Zaken • Uniforme Productnamen Lijst (UPL) • Gezamenlijke strategie IPv6 nummerblokken
Alert: Organisatie op orde	<ul style="list-style-type: none"> • - 	<ul style="list-style-type: none"> • - 	<ul style="list-style-type: none"> • -
Werken samen Samenwerking op orde	<ul style="list-style-type: none"> • Standaarden Digikoppeling 2.0, ETSI EN 301 549, Informatie-veiligheidsstandaarden DNSSEC, TLS 1.2, DKIM, SPF, HTTPS • Digitaal Stelsel Omgevingswet 	<ul style="list-style-type: none"> • WILMA • Open standaarden, o.a. Aquostandaard 	<ul style="list-style-type: none"> • -
Transparant: Informatie op orde	<ul style="list-style-type: none"> • Basisregistraties gebruiken en terugmelden • Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) • Basisregistratie Ondergrond • Abonnementenservice LV WOZ • Centrale Distributielaag (CDL) voor INSPIRE en andere wettelijk verplichte open data • WI(B)ON-portaal • Beoordeling waterkeringen • DROP • Nieuwe selectielijst • Aanleveren data aan informatiehuizen Omgevingswet 	<ul style="list-style-type: none"> • DAMO Watersysteem • DAMO Keringen • ETRS89 • Waterveiligheidsporaal • Toepassingsprofiel Metadatering Lokale Overheden (TMLO) • eDepotvoorziening • HR Dataservice • Digimelding 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontsluiten veelgevraagde openbare data • Digitaal zaakgericht werken • Digilevering
Betrouwbaar: Informatieveiligheid en privacy op orde	<ul style="list-style-type: none"> • Handreiking Bescherming persoonsgegevens voor waterschappen • AVG • Melden datalekken • BIWA • eID • eIDAS 	<ul style="list-style-type: none"> • DigiD CGI • eHerkenning 	<ul style="list-style-type: none"> • DigiD SAML

BIJLAGE 2 HUIDIGE MONITORING

Baseline Basis op orde	Monitorende partij
Digitale Dienstverlening op orde	
Digitaal aanvragen producten en diensten	Monitor Deloitte, Themagroep Digitale Dienstverlening
Producten en diensten vindbaar op eigen site en overheidsportaal	Monitor GDI, Logius
Beveiligde toegang tot digitale dienstverlening	Monitor GDI, Logius (DigiD audit)
eIDAS verordening	Logius
Toegankelijkheid websites en mobiele applicaties	Toegankelijkheidsverklaring
eFactureren	PIANoo (ministerie EZK)
Kennisgevingen en bekendmakingen via DROP	KOOP (ministerie BZK)
Berichtenbox voor bedrijven en MijnOverheid Berichtenbox	Monitor GDI, DICTU / Logius
Zaakgericht werken	-
Organisatie op orde	
Rol verbindende schakel tussen ICT en primaire processen	-
Samenwerking op orde	
Gebruik WILMA	Het Waterschapshuis
Aansluiting op Digitaal Stelsel Omgevingswet	-
Informatie op orde	
Inrichting en vulling kernregistraties	-
Uitwisseling informatie op uniforme, gestandaardiseerde wijze	Het Waterschapshuis
Gebruik basisregistraties in processen	Monitor GDI, subwerkgroep geo-informatie
Inrichting terugmeldproces	-
Informatie is duurzaam toegankelijk	ICTU monitor decentrale overheden, Waterschapsspiegel
Informatieveiligheid en privacy op orde	
BIWA en aanvullende maatregelen op basis van risicoanalyses	BIWA audit, Waterschapsspiegel
Wettelijk verplichte informatieveiligheidsstandaarden	Forum Standaardisatie
Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)	CIW overleg

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

info@uvw.nl
www.uvw.nl